

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye’de son yıllarda Yap-İşlet-Devret modeli kapsamında gerçekleştirilen kamu hizmeti yatırımlarına ilişkin olarak kamuoyunu en çok meşgul eden konuların başında yüklenicilere döviz cinsinden verilmiş olan gelir garantileri ve hazineden yapılan garanti ödemeleri gelmektedir. Bir yandan covid-19 salgını nedeniyle yavaşlayan küresel ekonomi ve bunun Türkiye ekonomisindeki küçültücü yansıması, diğer yandan da artan döviz kurları yüzünden bu altyapılardan yararlanma maliyetinin sürekli artması sonucunda; vatandaşlar söz konusu köprü, otoyol, tünel ve diğer tesisleri daha az kullanmayı tercih etmektedir. Sonuç olarak, kamu maliyesi her geçen gün daha da büyüyen bir yük ile karşı karşıya kalacak ve hatta verilen garanti ödemelerinin yapılabilmesi için sağlık-eğitim gibi temel kamu hizmetlerinden kesintilerin yapılması bile gündeme gelebilecektir. Öncelikle söz konusu KÖİ-YİD modeli ile gerçekleştirilen altyapı yatırımlarından, kamuya getireceği yükün bütün boyutları ile araştırılması ve çözüm olarak bu tesislerin işletilmelerinin Anayasa’nın “*Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletleştirilebilir.*” şeklindeki 47. Maddesi ve 20/11/1984 tarihli ve 3082 sayılı *Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde, Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun* hükümleri kapsamında devletleştirilmeleri yönünde alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasa’nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü’nün 104 ile 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Araştırması açılmasını arz ederiz.

Ali Mahir Bajour

Messin Nw

Deniz YAVUZYLMAZ
Zonguldak Milletvekili

Dr. Müzeyyen Selkin
Adana Mv.

M.S.

Raymond M. Dodge
Garland, Tex

Getin Anik
Karysri

S. Ault

Ca Yn
Candan Yüceer
Tekirdağ

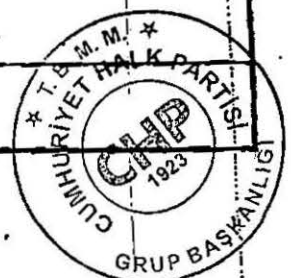

Ahmet AKIN
Balıkesir Milletvekili

Ensaar AYTEKIN
Balıkesir ~~my~~.

Yıldırım Kaya
Ankara M.Ü.

2019 Sayılı Meclis Araştırması Önergesinin İmza Çizelgesi

Adı Soyadı	Seçim Bölgesi	İmza
Ulaş Karasu	Sivas	
Nihat YEŞİL	Ankara	
Bülent Bulut	Aydın	
Orhan Sorbal	Bursa	
Polat Şaroğlu	Tunceli	
Veli ABBABA	Malatya	
Mehmet ALBAN	Muş	
Sermet LİNSAL	Ankara	
Kamran BEKO	İzmir	
Burhanettin Bulut	Adana	
Alpagut Antman	Mersin	
Okan Gayfıoğlu	Erdemir	
Nurhan Altın	Kayseri	
Onursal Adıgüzel	İST.	
Özge Ceylan Çarallı		
Ali KÜVEN	Yozgat	

GEREKÇE

Kamu özel işbirliği şeklinde hayata geçirilen kamu hizmeti nitelikli projeler, AKP döneminin son 3 yılında çok riskli bir boyuta ulaşmış durumdadır. Bu risklerin ana başlıkları şu şekildedir;

- Özel sektörün kullandığı kredilere hazine garantisi verilmiştir
- Söz konusu hizmetlerin bedelleri YP (yabancı para) cinsinden ve fahiş tutarlarda belirlenmiştir; dolayısıyla hizmeti kullanmak durumunda olan vatandaş vergi karşılığında alması gereken hizmete ekstradan para ödemektedir
- Projelere verilen talep garantilerinin gelecekte kamuya miktarı belirli olmamakla birlikte büyük yükler getireceği ortadadır; dolayısıyla, hizmeti kullanan fahiş bedel öderken, hizmeti kullanmayan vatandaşlar da ödedikleri verdiler üzerinden yüklenici şirketlere kaynak aktaracaktır
- Verilen kredi-talep garantileri YP cinsinden olduğu için; TL ile çalışan Türkiye ekonomisi, artan döviz kurları ile katlanan bir yük ile karşı karşıya kalacaktır
- Kamu görünürde borçlanmamakta, ama belirsiz bir maliyeti de karşılamayı garanti etmektedir. Bu durumda AKP döneminde bu projeler aynı zamanda devlet borçlarını gizlemenin bir aracı haline gelmiş durumdadır.

Her ne kadar bu projeler kamu-özel işbirliği olarak adlandırılan model kapsamında gerçekleştirilmiş olsa da, yapılan yatırımların mülkiyeti zaten kamunundur. İşletme süreleri sonunda işletilmeleri kamuya devredilecek olan ve zaten aslında kamu malı olan Osmangazi Köprüsü, Çanakkale Köprüsü, İstanbul Üçüncü Köprüsü, Avrasya Tüneli, Ankara-Niğde Otoyolu gibi yatırımlara ilişkin olarak, yüklenici-işletmeciler firmaların hisselerinin devletleştirilmesi kur yüzünden artan hizmet fiyatları ve hazinenin garanti ödemeleri konusunda temel bir çözüm sağlayacaktır. Bu yatırımların planlandığı, ihale edildiği ve sözleşmeye bağlandığı zamanlarda, yani son 7-8 yıl içinde dolar kurunda % 100'ün üzerinde artışlar gerçekleşmiştir. Bunun beklenmedik bir durum olduğu ortadadır. Diğer yandan da, Türkiye ekonomisi TL üzerinden işlemekte, vatandaşlar ve şirketler gelirlerini TL olarak elde etmekte ve devlet de vergileri TL olarak toplamaktadır. Bu durumda, kur riski bu ulaştırma altyapısını kullanacak olan vatandaşın ve yeterli vatandaş bu hizmetleri kullanmadığı durumda da devletin üzerindedir.

Öncelikle söz konusu KÖİ-YİD modeli ile gerçekleştirilen altyapı yatırımlarından, kamuya getireceği yükün bütün boyutları ile araştırılması ve çözüm olarak bu tesislerin işletilmelerinin Anayasa'nın "*Kamu hizmeti niteliği taşıyan özel teşebbüsler, kamu yararının zorunlu kıldığı hallerde devletleştirilebilir.*" şeklindeki 47. Maddesi ve 20/11/1984 tarihli ve 3082 sayılı *Kamu Yararının Zorunlu Kıldığı Hallerde, Kamu Hizmeti Niteliği Taşıyan Özel Teşebbüslerin Devletleştirilebilmesi Usul ve Esasları Hakkında Kanun* hükümleri kapsamında devletleştirilmeleri yönünde alınması gereken önlemlerin tespit edilmesi amacıyla Anayasa'nın 98 inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104 ile 105 inci maddeleri uyarınca bir Meclis Arayışması açılmasını arz ederiz.

